

การวิจัยเรื่องความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ หน่วยในการวิจัยครั้งนี้มีหน่วยเป็นกองทุน ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยคือ ประธานหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอแม่แตงจำนวน 88 กองทุน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมคือแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) และความเชื่อมั่น (reliability) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาถอดรหัสและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Sciences: SPSS) ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอแม่แตง มีจำนวนสมาชิกสูงสุด 427 คน และต่ำสุด 46 คน โดยเฉลี่ยกองทุนมีสมาชิก 132 รายต่อกองทุน เก็บค่าธรรมเนียมแรกเข้าโดยเฉลี่ยรายละ 17 บาท ในส่วนของการเก็บเงินฝากค่าหุ้นนั้น กองทุนเก็บเงินฝากค่าหุ้นเฉลี่ยหุ้นละ 12 บาท นอกจากนั้นกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนมีอัตราดอกเบี้ยในการกู้ยืมโดยเฉลี่ย ร้อยละ 7.08 และปล่อยกู้ให้สมาชิกโดยเฉลี่ยกองทุนละ 98 ราย กองทุนมีปริมาณเงินอนุมัติเป็นจำนวนเงินโดยเฉลี่ย 1,294,428 บาทต่อกองทุน ในส่วนของการใช้เงินกู้ของสมาชิกตามวัตถุประสงค์พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกมีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินเพื่อการเกษตร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ร้อยละ 87.50 มีการเก็บเงินสะสมรายเดือนและมีความชัดเจนของระบบบัญชี โดยกองทุนเหล่านี้มีผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชี

2. ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตอำเภอแม่แตง พิจารณาตามความเห็นของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอ

แม่แดง จากองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ การมีส่วนร่วมของผู้นำทางความคิดในชุมชน ระเบียบกฎเกณฑ์ โครงสร้างการบริหารงาน การเรียนรู้และเชื่อมโยงเครือข่ายและผลของกองทุนที่มีต่อสมาชิก ซึ่ง ผลการศึกษาในแต่ละองค์ประกอบมีดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมของผู้นำทางความคิดในชุมชน พบว่าโดยภาพรวมผู้นำทางความคิดในชุมชนจะมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนมาก เนื่องจากผู้นำทางความคิดในชุมชนส่วนใหญ่จะได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานหรือคณะกรรมการกองทุน ผู้นำทางความคิดจึงมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนในระดับมาก

2.2 ระเบียบกฎเกณฑ์ โดยภาพรวมพบว่า กองทุนจัดทำระเบียบกฎเกณฑ์ของกองทุนร่วมกันในชุมชน ระเบียบกฎเกณฑ์ที่คณะกรรมการกองทุนออกได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก การอนุมัติเงินกู้เป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ของกองทุน และการจัดทำบัญชีเป็นไปด้วยความถูกต้องรวมทั้งคณะกรรมการกองทุนได้รายงานผลการดำเนินงานตามข้อบังคับกองทุน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้วพบว่า ระเบียบกฎเกณฑ์ของกองทุนมีความชัดเจนอยู่ในระดับมาก เนื่องจากระเบียบกฎเกณฑ์ของกองทุนจะต้องอยู่ภายใต้ระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.3 โครงสร้างการบริหารงาน โดยภาพรวมพบว่า กองทุนมีความชัดเจนในโครงสร้างการบริหารงานและการแบ่งหน้าที่ของคณะกรรมการ กองทุนมีหลักฐานในการรับจ่ายเงินที่สามารถตรวจสอบได้ โดยคณะกรรมการกองทุนร่วมกันตรวจสอบและดูแลผลประโยชน์ของกองทุนในระดับมาก เนื่องจากระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้กำหนดหน้าที่รับผิดชอบของคณะกรรมการ ตลอดจนกำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่ตรวจสอบและกำกับดูแลผลประโยชน์ของกองทุน จึงส่งผลให้โครงสร้างการบริหารงานของกองทุนมีความชัดเจนในระดับมาก

2.4 การเรียนรู้และเชื่อมโยงเครือข่าย โดยภาพรวมพบว่า กองทุนมีการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกและมีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกองทุน ตลอดจนมีการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการกองทุนมีการสร้างเครือข่าย และมีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพในระดับปานกลาง

2.5 ผลของกองทุนที่มีต่อสมาชิก โดยภาพรวมพบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอแม่แดงแสดงความเห็นว่า กองทุนหมู่บ้านมีผลต่อการพัฒนาความเป็นอยู่ของสมาชิก โดยเฉพาะสมาชิกกองทุนนำเงินที่ได้รับอนุมัตินำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ มีการรวมกลุ่มกันของสมาชิกในชุมชนเกิดการสร้างงาน สมาชิกมีรายได้เพิ่มจากการนำเงินที่ได้รับอนุมัตินำไปใช้ในการลงทุน ฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกดีขึ้น และผลผลิตทางการเกษตรมีปริมาณเพิ่มขึ้นในระดับมาก

เมื่อพิจารณาความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอแม่แตงโดยภาพรวมตามความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแล้วพบว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอแม่แตง ส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.80 มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการมากถึงมากที่สุด เนื่องจากเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเป็นผู้ดูแล สนับสนุนให้การฝึกอบรมและแนะนำแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้งมีการสร้างเครือข่ายระหว่างกองทุนในระดับอำเภอและจังหวัด จากการวิจัยพบว่าสมาชิกมีความเป็นอยู่ดีขึ้น เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้นและสมาชิกมีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพ ภายหลังจากการดำเนินงานกองทุนซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากองทุนให้ผลในทางที่ดีต่อสมาชิก ในกองทุนที่มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการน้อยถึงต้องปรับปรุง ร้อยละ 17.00 นั้นมีการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการกองทุนและผู้นำกองทุนน้อย การเรียนรู้และเชื่อมโยงเครือข่ายของสมาชิก การเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกองทุน การรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพของสมาชิกกองทุน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และศึกษาดูงานระหว่างกองทุนของคณะกรรมการยังอยู่ในระดับน้อยถึงต้องปรับปรุง กองทุนเหล่านี้ส่วนใหญ่จะอยู่ห่างไกลจากตัวอำเภอ การเดินทางและการติดต่อเป็นไปด้วยความยากลำบาก ทำให้คณะกรรมการกองทุนขาดการติดต่อกับเครือข่ายและขาดการสนับสนุนฝึกอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การติดต่อก็ต้องติดต่อผ่านกำนันหรือผู้ที่มาติดต่อราชการกับทางอำเภอ ซึ่งทำให้การสื่อสารเกิดความคลาดเคลื่อน ส่งผลให้กองทุนมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการในระดับน้อยถึงต้องปรับปรุง

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอแม่แตงจังหวัดเชียงใหม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเรียงจากมากไปหาน้อย จำนวนสมาชิกและการมีผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีตามลำดับ ทั้งนี้ปัจจัยทั้งหมดรวมกันอธิบายความผันแปรของความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ร้อยละ 26.40 ($R^2 = 0.264$; $P < 0.05$) ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอแม่แตง ที่มีสมาชิกจำนวนมากและมีผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีมีแนวโน้มที่จะมีความเข้มแข็งมากกว่ากองทุนที่มีจำนวนสมาชิกน้อยและไม่มีผู้รับผิดชอบบัญชี

This research was conducted to study 1) implementation of the village and urban community funds in Maetang district, Chiang Mai; 2) strength in management of such funds; and 3) factors related to strength in management of the funds. The respondents were 88 chairpersons and committee members of village and urban community funds in Maetang district. The data was collected by means of pre-tested questionnaires and analyzed by using the Statistical Package for the Social Sciences (SPSS). The research findings were as follows:

1. The members of village and urban community funds ranged in number from 46 to 427, or an average of 132 members per fund. The average initial membership fee was 17 baht while the average share was 12 baht per member. The average loan interest rate was 7.08 percent with 98 members being provided with loans at an average amount of 1,294,428 baht per fund. Savings were collected per month and the members attended an average of eight meetings per year. Most of the members used funds for agriculture. It was also found that 87.50% of the funds had monthly savings, clear accounting systems and officers in charge.

2. Management strength of village and urban community funds was considered, based on 5 components: participation of community leaders, rules and regulations, administrative structure, learning process, and effects of funds on the members. The study of the strength of each component was as follows:

- 2.1 Most community leaders played an important role in fund management since many of them were elected either chairpersons or committee members of the community funds.

- 2.2 The communities participated in the setting up of the rules and regulations for the community funds. Approval of loans followed the fund regulations and accounting

management was accurate as indicated in the committees' reports. Clarity of community funds' regulations was at a high level under the jurisdiction of the National Village and Urban Community Funds.

2.3 The organizational structure and the committees' responsibilities were quite clear. They had proper documents for payment and expenses that could be audited. The committees highly participated in the examination and maintenance of fund benefits mainly because these duties and responsibilities have already been stipulated by the National Village and Urban Community Funds, together with the monitoring and supervision of the fund benefits.

2.4 The fund members were able to learn together and a network was formed among community funds. This learning process all moved for development of networking and grouping for livelihood development at a moderate level.

2.5 The community funds affected the members' living standards. They could obtain loans to use for their job development. They also formed groups to perform income-generating activities, leading to better economy and higher agricultural yields.

In terms of overall strength in management of village and urban community funds in Maetang district, 56.80% were found to have a high to highest level of strength due to provision of training and supervision by the community development officer and a fund network at the district and provincial levels. The study showed that the members attained better living conditions, the economy in the communities improved and the members formed groups to improve their jobs. About 17.00% of the funds had a low level of strength and needed to be improved. Most of these funds had little improvement in potential of both the committees and leaders, learning process, network among fund committees, group formation to develop the members' job, exchange of experiences and study trips, long distances from district centers, inconvenient communications leading to lack of communication with the network but through village chiefs or district officers which might result in miscommunications.

3. The factors significantly correlated with management strength of village and urban community funds in Maetang included the number of members and availability of a person to be responsible for the accounting system respectively. These factors explained the strength in management of village and urban community funds at 26.40% ($R^2 = 0.264$; $P < 0.05$). This indicated that community funds with more members and with someone in charge of the accounting system had higher management strength than those with fewer members and without a person in charge of the accounting system.